

ТЕРРОРЧИЛИК ҲАРАКАТИГА ЧЕК ҚЎЙИШ ВА ТЕРРОРЧИЛИК ҲАРАКАТИГА ҚАРШИ ОПЕРАЦИЯГА РАҲБАРЛИК ҚИЛИШ

**Фарғона вилояти Фавқулотда вазиятлар бошқармаси
Хаёт фаолияти хавфсизлиги ўқув маркази ўқитувчиси
Мадумаров Иброхимжон Эргашович**

Annotatsiya: Ushbu maqolada Davlat boshqaruv organlari, mahalliy davlat hokimiyati organlari, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari, jamoat birlashmalari, korxonalar, muassasalar va tashkilotlar, mansabdor shaxslar, shuningdek fuqarolar terrorizmga qarshi kurashni amalga oshiruvchi davlat organlariga ko‘maklashishlari va zarur yordam berishlari yoritilgan. Terrorchilikka qarshi operatsiyaga rahbarlik qilish va uni boshqarish har bir muayyan holatda terrorchilik harakati tahdidi va xavfning ko‘lamlarini inobatga olgan holda belgilanishlari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: Terror, taxdid, xavf, operatsiya, operatsiya zonalari, ommaviy axborot vositalari.

Abstract: In this article, it is explained that the state administration bodies, local state authorities, citizens' self-government bodies, public associations, enterprises, institutions and organizations, officials, as well as citizens assist and provide the necessary assistance to the state bodies implementing the fight against terrorism. It is considered that the leadership and management of an anti-terrorist operation should be determined in each specific case, taking into account the threat of terrorist acts and the extent of the danger.

Key words: Terror, threat, risk, operation, operation zones, mass media.

Аннотация: В данной статье поясняется, что органы государственного управления, органы местного самоуправления, органы самоуправления граждан, общественные объединения, предприятия, учреждения и организации, должностные лица, а также граждане оказывают содействие и оказывают необходимую помощь государству. органы, осуществляющие борьбу с терроризмом. Считается, что руководство и управление антитеррористической операцией должны определяться в каждом конкретном случае с учетом угрозы террористических актов и степени опасности.

Ключевые слова: Террор, угроза, риск, операция, зоны операции, средства массовой информации.

Kirish

- Terrorizm bu - siyosiy, diniy, mafkuraviy va boshqa maqsadlarga erishish uchun shaxsning hayoti, sog‘lig‘iga xavf tug‘diruvchi, mol-mulk va boshqa moddiy obyektlarning yo‘q qilinishi (shikastlantirilishi) xavfini keltirib chiqaruvchi hamda davlatni, xalqaro tashkilotni, jismoniy yoki yuridik shaxsni biron-bir harakatlar sodir etishga yoki sodir etishdan tiyilishga majbur qilishga, xalqaro munosabatlarni murakkablashtirishga, davlatning suverenitetini, hududiy yaxlitligini buzishga, xavfsizligiga putur yetkazishga, qurolli mojarolar chiqarishni ko‘zlab ig‘vogarliklar qilishga, aholini qo‘rqitishga, ijtimoiy-siyosiy vaziyatni beqarorlashtirishga qaratilgan.

- Terrorchilikka qarshi operatsiyaga rahbarlik qilish va uni boshqarish har bir muayyan holatdatterrorchilik harakati tahdidi va xavfning ko‘lamlarini inobatga olgan holda

belgilanadi hamda mudofaa va xavfsizlikni ta’minlovchi tegishli tuzilmalar zimmasiga yuklanadi.

- Terrorizm tahdidini zararsizlantirish va tugatish uchun jalb etiladigan tuzilmalar va bo‘linmalarining sa’y-harakatlarini muvofiqlashtirish bo‘yicha zaruratga qarab shtablar tuziladi:

- Terrorchilar bilan muzokaralar olib borish;
- Terrorchilik harakatining xususiyatiga qarab jismoniy shaxslar hayoti va sog‘lig‘ini, moddiy boyliklarni saqlash, garovda ushlab turilgan shaxslarni ozod etish, shuningdek kuch ishlatmasdan terrorchilik harakatiga chek qo‘yish imkoniyatini o‘rganish maqsadida terrorchilar bilan muzokaralar o‘tkazilishi mumkin.

- Terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkazish rahbari tomonidan maxsus vakolat berilgan shaxslar terrorchilar bilan muzokaralar olib borishiga ruxsat etiladi.

- Terrorchilar bilan muzokaralar olib borilishi ularni sodir etgan jinoiy qilmishlari uchun javobgarlikdan ozod etishning asosi yoki sharti bo‘lib xizmat qilishi mumkin emas.

- Agar terrorchilar bilan muzokaralar o‘tkazish natijasida ular terrorchilik harakatini to‘xtatishga rozi emasligi sababli muzokaralardan ko‘zlangan maqsadga erishish mumkin bo‘lmasa hamda jismoniy shaxslar hayoti va sog‘lig‘iga aniq tahdid saqlanib turgan bo‘lsa, terrorchilarni zararsizlantirish va yo‘q qilish yuzasidan zarur choralar ko‘riladi.

- Terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkaziladigan zonaning chegaralari terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkazish rahbarlari tomonidan joyning xususiyati va sharoitlarini, shuningdek terrorchilik harakatining ko‘lamlari hamda ijtimoiy xavflilik darajasini hisobga olgan holda belgilanadi.

- Terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkazayotgan shaxslarning operatsiya o‘tkaziladigan zonadagi huquqlari quyidagicha:

- zarurat bo‘lganda transport vositalari va yo‘lovchilarning ko‘cha va yo‘llarda harakatlanishini vaqtinchalik cheklash yoki taqiqlash, transport vositalarini, shu jumladan diplomatiya vakolatxonalarining, konsullik muassasalarining va fuqarolarning transport vositalarini joyning ayrim uchastkalariga va obyektlarga kiritmaslik, fuqarolarni joyning ayrim uchastkalaridan va obyektlardan chiqarib yuborish, shuningdek maxsus ruxsatnomasi bo‘lmagan transport vositalarini shatakka olib chiqarib tashlash choralari ko‘rish;

- jismoniy shaxslarning shaxsni tasdiqlovchi hujjatlarini tekshirish, bunday hujjatlar bo‘lmagan taqdirda esa ularning shaxsini aniqlash uchun ushlab turish;

- huquqbuzarliklar sodir etgan yoki terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkazuvchi shaxslarning qonuniy talablariga to‘sqinlik qilishga qaratilgan, shuningdek terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkaziladigan zonaga ruxsatsiz kirish yoki kirishga urinish bilan bog‘liq harakatlar sodir etgan shaxslarni ushlab va tegishli organlarga olib borish;

- agar kechiktirish jismoniy shaxslar hayoti va sog‘lig‘ini, jamiyat va davlat xavfsizligini tahdid ostiga qo‘yishi mumkin bo‘lsa, terrorchilik harakatiga chek qo‘yish, uni sodir etganlikda gumon qilinayotgan shaxslarni ta’qib etish uchun korxonalar, muassasalar va tashkilotlar hududiga hamda xonalariga, turar joy va boshqa joylarga, yer uchastkalariga, transport vositalariga sutkaning istalgan vaqtida moneliksiz kirish (oshib tushish);

- terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkazilayotgan zonaga kirayotgan (transport bilan kirishda) hamda mazkur zonadan chiqayotgan (transport bilan chiqishda) jismoniy

shaxslarni shaxsan ko‘rikdan o‘tkazish, ulardagi ashyolarni, transport vositalarini hamda bu vositalarda olib o‘tilayotgan yuklarni, shu jumladan nazorat qilishning texnik va boshqa vositalaridan foydalangan holda ko‘rikdan o‘tkazish;

- jismoniy yoki yuridik shaxslarga tegishli bo‘lgan aloqa vositalaridan, shu jumladan maxsus aloqavositalaridan, shuningdek transport vositalaridan (chet el davlatlari diplomatiya vakolatxonalarini hamda boshqa muassasalarining, xalqaro tashkilotlarning aloqa va transport vositalaridan tashqari) terrorchilik harakatining oldini olish, terrorchilik harakatini sodir etgan yoki sodir etishda gumon qilinayotgan shaxslarni ta‘qib qilish va ushlab, hodisa ro‘y bergan joyga yetib borish, tez tibbiy yordamga muhtoj bo‘lgan shaxslarni davolash muassasalariga olib borish uchun xizmat maqsadlarida foydalanish;

- Terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkazilayotgan zonada ommaviy axborot vositalari vakillarining faoliyati joylardagi terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkazish rahbarlari bilan hamkorlikda amalga oshiriladi.

- quyidagi axborotlar tarqatilishiga yo‘l qo‘yilmaydi;
- terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkazishning maxsus texnikaviy usullarini hamda taktikasini ochib beradigan;
- terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkazilishini qiyinlashtirib qo‘yadigan, jismoniy shaxslar hayoti va sog‘lig‘iga xavfni keltirib chiqaradigan;
- terrorchilikni targ‘ib qilishga yoki oqlashga ko‘maklashadigan;
- terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkazilayotganda bo‘linmalarning xodimlari to‘g‘risidagi, shuningdek uni o‘tkazishga ko‘maklashayotgan shaxslar to‘g‘risidagi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda terrorchilik harakatiga chek qo‘yilgan (tugatilgan) hamda terrorchilikka qarshi operatsiya o‘tkaziladigan zonadagi jismoniy shaxslar hayoti va sog‘lig‘iga bo‘lgan xavf bartaraf etilgan taqdirda terrorchilikka qarshi operatsiya tugallangan hisoblanadi. Respublikamizda sodir etilgan terrorchilik bilan bog‘liq Favqulodda vaziyatlar to‘g‘risida misollar keltirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Т., “Ўзбекистон”, 2016.б
2. Ўзбекистон Республикаси фавкулдда вазиятлар вазирлиги Фукаро мухофазаси институти. “Аҳоли ва хуудларни фавкулдда вазиятлардан мухофаза қилишнинг ҳуқуқий асослари” (меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлар тўплами) Тошкент – 2007.
3. Ўзбекистон Республикасининг Қонуни “Терроризмга қарши кураш тўғрисида” ги 2000 йил 15 декабр.
4. Владимиров В.А., Измалков В.И., Измалков А.В. Оценка риска и управление техногенной безопасностью. М.: Деловой экспресс, 2002.